

Nowe narzędzia walki z praniem pieniędzy

Na pierwszej majowej sesji plenarnej będzie miało miejsce głosowanie w drugim czytaniu nad dwoma wnioskami ustawodawczymi dotyczącymi wzmocnienia unijnych narzędzi walki z praniem pieniędzy. Celem tych wniosków jest wzmocnienie ram prawnych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy zgodnie z niedawnymi zmianami międzynarodowych standardów w tym zakresie.

Działania UE w kontekście międzynarodowym

Niewiążące, lecz powszechnie uznawane zalecenia [Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy](#) (z ang. FATF, organ międzyinstytucjonalny utworzony w 1989 r.) stanowią szczególnie istotny zbiór norm międzynarodowych w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy. Zbiór ten jest regularnie aktualizowany w reakcji na ewolucję działalności przestępczej. Najnowsza [wersja](#) tych norm (z 2012 r.) zawiera zalecenia dotyczące przeciwdziałania nie tylko praniu pieniędzy, ale także finansowaniu terroryzmu oraz – po raz pierwszy – rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia.

UE uczestniczy w opracowywaniu standardów FATF i włączyła je do prawa europejskiego za pomocą trzech kolejnych dyrektyw w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy. Ostatnia z nich, [dyrektywa 2005/60/WE](#), obowiązuje od 2005 r. Ma ona zastosowanie do wszystkich instytucji finansowych, a także szeregu innych podmiotów, w tym audytorów, notariuszy, pośredników w obrocie nieruchomościami oraz kasyn. Przewiduje ona system zapobiegania, w ramach którego ww. podmioty i osoby mają obowiązek (określany mianem „należytej staranności wobec klienta”) sprawdzać tożsamość swoich klientów i zgłaszać podejrzone transakcje jednostkom analityki finansowej (z ang. FIU). Dyrektywę tę uzupełniają inne instrumenty, w tym przyjęte w 2006 r. [rozporządzenie w sprawie przekazów pieniężnych](#), które określa zasady dotyczące dostawców usług płatniczych w odniesieniu do informacji o płatniku, jakie muszą towarzyszyć wszystkim przekazom pieniężnym.

Propozycje Komisji Europejskiej

W 2013 r. Komisja Europejska – w następstwie gruntownego przeglądu jej zaleceń przez FATF, zakończonego w lutym 2012 r. – przyjęła propozycje zmian do trzeciej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz do rozporządzenia w sprawie przekazów pieniężnych. Celem było utworzenie silniejszego, a zarazem bardziej elastycznego systemu dzięki zastosowaniu bardziej ukierunkowanego podejścia opartego na analizie ryzyka, które przewiduje możliwość podjęcia przez państwa członkowskie wzmocnionych środków w odniesieniu do działań i sektorów wysokiego ryzyka oraz uproszczonych środków w odniesieniu do działań i sektorów wykazujących mniejsze ryzyko.

W związku z tym [proponowana dyrektywa](#) zastrzega zasady dotyczące należytej staranności wobec klienta i wprowadza obowiązek podjęcia [dodatkowych środków zapobiegawczych](#) w przypadku wszystkich osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne, a nie tylko obcokrajowców, jak ma to miejsce obecnie. Celem tej dyrektywy jest zwiększenie jasności i dostępności informacji o beneficjentach rzeczywistych, tj. osobach fizycznych, w imieniu których przeprowadzana jest transakcja, i/lub osobach fizycznych, które ostatecznie są właścicielami lub sprawują kontrolę nad klientem. Ponadto zakresem dyrektywy objęto przestępstwa podatkowe. [Proponowane rozporządzenie](#) opiera się na [zaleceniu FATF nr 16](#) w sprawie przekazów pieniężnych, w którym stwierdzono, że instytucje finansowe powinny zachować w treści transferów środków pieniężnych dokładne informacje na temat płatnika i odbiorcy.

Parlament Europejski

Oba wnioski ustawodawcze skierowano do Komisji Gospodarczej i Monetarnej, Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego, które – obradując

wspólnie na mocy ówczesnego [art. 51 Regulaminu](#) – przyjęty w lutym 2014 r. dwa sprawozdania: sprawozdanie w sprawie [dyrektywy](#) (sprawozdawcy: Krišjānis Kariņš (PPE, Łotwa) i Judith Sargentini (Verts/ALE, Holandia) oraz sprawozdanie w sprawie [rozporządzenia](#) (sprawozdawcy Peter Simon (S&D, Niemcy) i Timothy Kirkhope (EKR, Wielka Brytania)). Sprawozdania te przyjęto w pierwszym czytaniu w trakcie poprzedniej kadencji Parlamentu (marzec 2014 r.), a następnie – już w trakcie nowej kadencji – odbyło się kilka spotkań trójstronnych. Kompromis osiągnięto w grudniu 2014 r., a Rada przyjęła swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w dniu 20 kwietnia 2015 r. Uzgodniony tekst czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy zobowiązuje państwa członkowskie do prowadzenia centralnych rejestrów beneficjentów rzeczywistych, dostępnych właściwym organom, jednostkom analityki finansowej i „podmiotom zobowiązanym” (np. bankom), ale także każdej osobie, która wykaże „uzasadniony interes”. Wyjaśniono również przepisy dotyczące osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne i dodano kilka przepisów dotyczących ochrony danych.